

Temat: Polacy wobec rusyfikacji.

1. Zapoznaj się z definicją rusyfikacji, terminem znanym Ci już zapewne z lekcji historii.

Zastanów się, w których fragmentach lektury i w jaki sposób została ukazana rusyfikacja. Zapisz do zeszytu:

Rusyfikacja – działania rządu rosyjskiego mające prowadzić do wynarodowienia ludności polskiej na terenach zajętych w wyniku rozbiorów; narzucanie rosyjskiej kultury, przede wszystkim języka i religii.

Przejawy rusyfikacji:

- język rosyjski jako język urzędowy,
- obowiązkowa nauka języka rosyjskiego od początku edukacji;
- śpiewanie rosyjskich pieśni religijnych;
- prowadzenie zajęć wyłącznie po rosyjsku – nawet lekcji języka polskiego;
- lekcje języka polskiego jako przedmiot nieobowiązkowy;
- nakaz mówienia po rosyjsku nawet w czasie przerw; wymierzanie kar uczniom używającym polskiego;

- zakaz czytania literatury polskiej;
- manipulowanie faktami z polskiej historii;
- ścisła kontrola uczniów (np. przeszukiwanie stancji);
- zachęcanie do donosicielstwa.

2. Zwróć uwagę, że szczególnie mocno rusyfikowano młodzież szkolną.

A dlaczego? Oto odpowiedź:

- łatwiej było narzucić rosyjską kulturę ludziom młodym, którzy nie mieli w pełni ukształtowanych poglądów, można ich było formować w pożądanym sposób;
- uczniowie klerykowskiego gimnazjum w większości mieszkali na stancjach, byli na co dzień pozbawieni wsparcia rodziny – takich uczniów łatwiej było sobie podporządkować;
- skuteczna rusyfikacja młodzieży gwarantowała, że kolejne pokolenia Polaków będą wychowywane w duchu rosyjskim.

3. W rozdziale XV „Syzyfowych prac” ukazana została sylwetka Bernarda Zygiera, który w czasie lekcji języka polskiego dał dowód swojego patriotyzmu. Recytacja „Reduty Ordon” w jego wykonaniu zrobiła ogromne wrażenie na nauczycielu, Marcinie Borowiczu oraz pozostałych kolegach z klasy.

4. Stefan Żeromski ukazuje w lekturze różne postawy Polaków wobec rusyfikacji. W poniższej tabeli po lewej stronie znajdują się cytaty z książki, a obok wyjaśnienie, jaką postawę bohaterów ukazuje podany cytat.

<p>Co takiego? – głośniejsz zawołał inspektor. – Kazałem śpiewać... – Panie inspektorze – rzekł ksiądz spokojnie i z zimną uprzejmością – uczniowie będą śpiewali tutaj, w kościele, hymn po polsku, i to nie tylko dziś, ale zawsze.</p>	<p>ksiądz Wargulski – otwarte przeciwstawienie się rozkazowi inspektora, obrona religii</p>
<p>Ludzie tamtejsi przywykli do wszelkiego rodzaju dziwów tak dalece, że gdyby pewnego pięknego poranku skasowano zupełnie mowę polską, a zalecono mówić, pisać i myśleć po chińsku, nikogo by to nie zdziwiło. Mówiono by, rzecz naturalna, w dalszym ciągu swoim własnym językiem, ulegając prawu bezwładności, ale publicznie pisano by i mówiono po chińsku.</p>	<p>bierność, bezrefleksyjne dostosowywanie się do zarządzeń władz</p>
<p>– Niech będzie Zygiere... – powiedział. – Chcesz pan uczęszczać na lekcje języka polskiego? – Rozumie się! Przecież to nasz język ojczysty... (Wied’ eto nasz rodnoj jazyk). Sztetter obejrzał szybkim lotem drzwi oszklone, tego ucznia, dziennik i poruszył wargami, jak gdyby mówił jakieś słowo, czego przecie nikt nie dosłyszał. Po chwili rzekł: – No... czytaj pan! Zygiere wziął książkę ułożoną przez prof. Wierzbowskiego i zaczął czytać wskazany urywek. Koledzy jego, widząc, że prezentacja skończona i że rozpoczynają się zwykłe „nudy narodowe”, wzięli się do odrabiania lekcji, do jawnego czytania rzeczy postronnych albo wprost układali się jako tako do drzemki.</p>	<p>Zygiere – patriotyzm, chęć uczęszczania na lekcje polskiego inni uczniowie – bierność, brak świadomości narodowej Sztetter – lęk przed represjami, niepewność</p>

5. Dla chętnych: przeczytaj jeszcze raz końcowy fragment rozdziału XV, zwróć uwagę na wrażenie, jakie wywarła na słuchaczach recytacja utworu Adama Mickiewicza.

